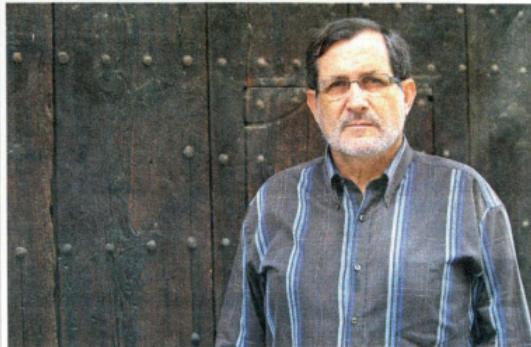

L'Entrevista JOSEP MIQUEL MARTÍ ROM, realitzador de cinema i vídeo

“La Transició no va ser tan meravellosa com ens diuen”

Vostè va ser un dels catalans escoltats per l'Institut Ramon Llull per anar a Nova York amb motiu del projecte Catalan Days.

Sí, es tracta d'una setmana cultural, que incloïa literatura, art, dansa i cinema. Precisament per aquest últim aspecte em van convidar. Van fer un cicle dedicat al cinema marginal del franquisme, basat en uns documents d'aquest

tema. Hi havia vídeos de Solé, Portabella, meus..., que van néixer en un moviment que es va anomenar Central del Curt.

Quina tasca concreta va dur a terme la Central del Curt amb relació al cinema?

Era una entitat que organitzava projeccions de cinema a Catalunya i a la resta d'Espanya, però eren pel·lícules

contràries al franquisme i que va funcionar entre el 1972 i el 1982. Es projectaven títols de denúncia produts en aquell moment, però també de classics, del cinema argentí, italià... A Nova York, abans de cada sessió vaig explicar què va significar el franquisme i la Transició. La Guerra Civil Espanyola és un tema força conegut als Estats Units, però la Transició no.

Experten documentals

Marti Rom (1950), vei de Sant Cugat des de fa 26 anys i enginyer industrial, ha dedicat gran part de la seva vida a la **realització de documentals**. Durant el franquisme i la Transició, es va centrar en la denúncia social, fins que es va especialitzar en els temes culturals. És l'únic autor que ha fet un documental sobre el pintor Joan Miró o el poeta Foix o Josep Grau-Garriga. A principis de maig va anar a Nova York convidat per l'Institut Ramon Llull per donar a conèixer el cinema que va dur a terme amb **Central del Curt**, una distribuidora alternativa que va crear als anys 70 amb Joan Martí Valls per difondre per tot l'Estat espanyol pel·lícules de denúncia al règim franquista. A banda, és president del Centre Miró de Mont-roig.

Quins temes eren els més freqüents dels documentals de la Central del Curt?

Eren de contingut social o polític, com vagues, moviments de barri. Per exemple, de l'any 71 al 74 a Barcelona es van produir molts atemptats de l'extrema dreta, a entitats culturals, llibreries... Quan passaven aquestes coses, jo agafava una càmera i anava directe als llocs a gravar.

Quina valoració fa de la seva experiència en el Catalan Days?

La valoració és molt positiva, ha agradat molt. De fet, segurament el projecte es torna a fer a Boston. El Ramon Llull més el Lincoln Centre són dues entitats que tenen molta potència. A més, ara totes aquestes pel·lícules s'han subtitulat en angles i han passat a formar part del fons del Lincoln Centre.

Vostè va documentar el franquisme i la Transició. Creu que la gent coneix bé el que van significar?

En els últims anys s'ha posat èmfasi en la Transició, però molts pensem que no va ser tan meravellosa ni exitosa com es va dir. Es va fer el panteó de no mirar enrere, i no va ser tan bona idea. Tot el tema de la memòria històrica que ara rebratja caldrà haver-lo tingut en compte molt abans.

La tasca de Central del Curt, a pesar de ser única, potser no es gaire com altres moviments d'aquella època.

Sí, la Central del Curt va ser tot un referent, però és veritat que sobretot en el món del cinema. Quan per la televisió apareixen imatges en banc i negre de l'època són normalment de Central del Curt. Nosaltres vam fer la memòria històrica audiovisual d'aquell moment.

En el franquisme, quan feien les projeccions, van tenir algun problema amb l'autoritat?

No, l'aparell repressor franquista tenia el focus d'atenció posat en el moviment obrer i polític. Nosaltres no deixà-

vem de ser del món de la cultura, que no els importava tant. Malgrat tot, en aquell moment en què no es podien reunir més de sis o vuit persones, en l'única cosa que no calia un permís per reunir-se eren les sessions de cinema.

LLavors, era l'oportunitat perfecta per reunir-se.

Exacte, a més estava permès fer debats de cinema que derivaven cap a debats socials o polítics, era la platja-fòrmula fácil per debatre.

Quantes projeccions es van arribar a passar?

La mitjança del Central del Curt van ser unes 310 sessions l'any, amb un total de més de 600 pel·lícules projectades de mitjana, és a dir, quasi una per dia en algun lloc d'Espanya. Per poder fer-ho, enviam-viem les pel·lícules a cançús, amb tren o per correu... Sempre d'amagat, a cinema-sobres o cinesmes de barri.

On és ara aquell material?

Quan va acabar vam depositar tot el material recollit a la Filmoteca de la Generalitat.

Si de fet es pot utilitzar per fer-ne documentals o treballs de recerca.

Amb els anys s'ha decantat més per fer documentals a persones del món de la cultura. Està treballant en algú projecte?

Estic fent un nou llargmetratge sobre Grau-Garriga, en què explica aspectes diferents, com per exemple com era la vida a Sant Cugat als anys 50, 60, 70, 80... Quan acabi en un far sobre Pere Portabella, però en la seva faceta de cineasta, i no de polític. ●

TEXT: C. Mercader

FOTOGRAFIA: Lluís Liebot